

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 798/1, донетом на седници одржаној дана 27. марта 2026. године, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену докторске дисертације докторанда **Софије Пејић** под насловом „Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија“ урађену под менторским руковођењем академика проф. др Зорана Пауновића.

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Александра Вукотић

Звање: доцент

Ужа научна област: Англистика, америчка књижевност

Датум избора у звање: 28.11.2023.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Александра Јовановић

Звање: редовни професор

Ужа научна област: Англистика, енглеска и америчка књижевност

Датум избора у звање: 20.9.2017.

Установа на којој је запослен: Филолошки факултет у Београду

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: Аријана Лубурић Цвијановић

Звање: редовни професор

Ужа научна област: Англистика

Датум избора у звање: 30.11.2023.

Установа на којој је запослен: Филозофски факултет у Новом Саду

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Име (име једног родитеља) презиме:	Софија (Лазар) Пејић
Датум и место рођења:	7. фебруар 1985, Панчево, Србија
Наслов мастер рада:	<i>Људска природа и смрт душе у Госпођи Даловеј</i>
Датум одбране мастер рада:	16. јун 2011.
Установа где је одбрањен мастер рад:	Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду
Научна област из које је стечено академско звање мастера:	Наука о књижевности

III СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА који су објављени или прихваћени за објављивање у оквиру рада на докторској дисертацији

Pejić, Sofija. 2014. "Istraživanje slike nasilja u romanu Paklena pomorandža i njegovoj ekranizaciji." CASCA, časopis za društvene nauke, kulturu i umetnost: 160-172.

IV НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија“

V ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Сачињена на по свему узоран начин и с истинском посвећеносћу, докторска дисертација Софије Пејић бави се истраживањем слојевитости и дубине појма идентитета у осам романа Ханифа Курејшија, британског постколонијалног писца, али и једног од највећих модерних мислилаца са краја двадесетог и почетка двадесет првог века. Кроз пажљиву анализу романа *Буда из предграђа*, *Црни албум*, *Тело*, *Габријелов дар*, *Нешто да ти кажем*, *Последња реч*, *Интимност* и *Ништарџа*, темељно је и прецизно процењено у коликој мери чиниоци попут расе, класе, образовања, културног наслеђа и рађања популарних супкултура утичу на обликовање сексуалног, расног, класног и породичног аспекта идентитета, као и на стварање слободне индивидуалности. Како су фактори попут фрустрације, класне и расне нетрпељивости, расизма, дехуманизације и стереотипизације кључни за решавање проблематике којом се дисертација бави, било је неопходно да се пишчево целокупно

стваралаштво постави у одговарајући историјски, културолошки и политички контекст, карактерисан драматичним и кореним политичким, идеолошким и структуралним променама у којима се Велика Британија уобличава као ригидно и конзервативно друштво које, иако озбиљно оптерећено колонизаторском прошлoшћу, одбија да се суочи са колективном одговорношћу и прихвати последице свог историјског наслеђа.

Посебно су размотрени утицај и последице вишевековне британске освајачке политике на однос према колонизованим народима у модерном времену, као и проблематичан положај етничких и културолошких специфичности, па и неминовног настанка „хибридних идентитета“ међу разноликим психолошким и емоционалним профилима приказаним у романима Ханифа Курејшија. Ради што темељнијег разумевања појма историјске дислоцираности, феномена смештања перцепије себе у позицију „Другог“ у односу на доминантну културу, као и могућности потенцијалне самоафирмације личности, дисертација садржи и осврте на дела других постколонијалних мислилаца попут Хомија Бабе, Франца Фенона, В.С. Најпола, Салмана Руждија и Едварда Саида.

VI ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА ДИСЕРТАЦИЈЕ

Циљ научног рада „Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија“ је пре свега да покаже у коликој мери и на који начин проблеми попут дехуманизације и стереотипизације, економске неједнакости, расне и класне нетрпељивости, као и недостатак социјалне правде, утичу на стварање идентитета и развој здраве и слободне индивидуалности код јунака Курејшијевих романа, припадника прве и друге генерације имиграната из бивших колонија Велике Британије.

Ауторка дисертације вођена је хипотезама да „хибридизација идентитета“ има за последицу додатно усложњавање питања осећања сопства и личног интегритета, да је та проблематика много дубља од пуког саживљавања са последицама личног, породичног или колективног историјског искуства, као и да потпуно, пасивно поистовећивање са наслеђем матичне културе, али и заоставштином колонизатора самог, има трајне последице на формирање, расног, класног али и сексуалног аспекта једне зреле личности.

Стога се циљ овог истраживања огледао и у томе да покаже на који начин изолација, стереотипизација и систематско изостајање адекватног образовања и колективне свести, имају везе са радикалним повратком традиционализму и верском или националном фундаментализму у постколонијалним друштвима, као и како је те проблеме могуће превазићи, пре свега на личном плану, а потом и на нивоу групе. Коначно, важан допринос овог рада се огледа и у истицању потенцијалних решења која би довела до што егзактнијег појашњења појмова *глобализације* и *мултикултуралности*, њиховог разграничења као и проналажења начина на који би готово утопистичка визија *мултикултурализма*, у свом изворном облику, могла постати реална у некој догледној будућности.

VII КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија“, поред „Увода“ и „Закључка“, састоји се од пет међусобно повезаних целина, које се, свака на свој начин, баве проблемом формирања и очувања независног и стабилног расног и верског, класног, сексуалног, породичног и личног идентитета у комплексним, проблематичним, а каткад и екстремним животним или историјским околностима.

С циљем да се што боље упозна са намерама аутора, те са друштвеном, политичком и културном климом која је инспирисала настанак психолошких, филозофских, али умногоме и аутобиографских романа *Буда из предграђа*, *Црни албум*, *Тело*, *Габријелов дар*, *Нешто да ти*

кажем, *Последња реч*, *Интимност* и *Ништарија*, у самом „Уводу“ и „Закључку“ кандидаткиња се превасходно ослања на историјске чињенице, детаље из приватног живота писца и његова запажања, као на мисли, белешке и искуства Курејшијевих савременика, личних, идеолошких или литерарних узора. Овде је битно напоменути да овакав приступ, као и чињеница да је свако поглавље започето цитатом, има за циљ не само да нам веродостојно дочара околности под којима је Ханиф Курејши градио свој уметнички идентит и профилисао литерарни таленат, већ и да постави адекватну психолошку и емоционалну атмосферу у којој би стручно дефинисана научна терминологија и јасно постављени циљеви прикладно функционису у служби озбиљне и темељне анализе слојевитих профила пишчевих романа.

Имајући то у виду, сасвим је природно то што у сваком од поглавља кандидаткиња успева не само да нам докаже и аргументује да ли и на који начин одређени фактори утичу на формирање различитих аспеката личности, већ и како се такве промене међусобно условљавају. И коначно, у закључном делу су на јасан и убедљив начин сумирани закључци читавог истраживања и изведен шири увид у аргументована сазнања до којих се целокупним радом дошло, а која су од кључног значаја за разумевање књижевног, али и феноменолошког, социолошког и цивилизацијског доприноса Курејшијевог целокупног стваралаштва.

VIII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „**Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија**“ кандидаткиње **Софије Пејић** својим многоструко значајним увидима и думетима нуди велик допринос разумевању књижевног, феноменолошког, социолошког и цивилизацијског значаја стваралаштва Ханифа Курејшија, као и потпунијем разјашњењу појмова глобализација и мултикултуралност, те њиховом разграничењу и проналажењу начина којима би увелико утопистичка визија мултикултурализма у некој догледној будућности могла бити претворена у реалност. Стога ће, уверени смо, ова дисертација представљати драгоцен извор за будуће истраживаче енглеске књижевности и студија културе не само у српском, већ и у ширем међународном академском контексту.

IX ПРОВЕРА ОРИГИНАЛНОСТИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

На основу *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду* и налаза у извештају из програма *iThenticate*, којим је извршена провера оригиналности докторске дисертације „**Аспекти идентитета у романима Ханофа Курејшија**“ аутора **Софије Пејић**, констатовано је да утврђено подудараре текста износи 6%.

Овај степен подударности последица је присуства цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, те такозваних општих места и података, што је у складу са Чланом 9. Правилника.

На основу изнетог, а у складу са ставом 2 Члана 8. *Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација које се бране на Универзитету у Београду*, извештај указује на оригиналност докторске дисертације, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

X ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Комисија за оцену докторске дисертације констатује да је дисертација „Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија“ кандидаткиње Софије Пејић оригинално и самостално научно дело и да су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Комисија стога предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати с позитивном оценом Извештај о оцени докторске дисертације под насловом „Аспекти идентитета у романима Ханифа Курејшија“, коју је урадила кандидаткиња **Софија Пејић** под менторством др Зорана Пауновића и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Александра Вукотић
председник Комисије
2. _____
др Александра Јовановић
члан Комисије
3. _____
др Аријана Лубурић Цвијановић
члан Комисије